

Slovo k povzbuzení na neděli 20. prosince 2020, na 4. neděli adventní
Biblická čtení: 2Sam 7,1-5.8b-12.14.16; Ž 89; Řím 16,25-27; Lk 1,26-38

Milé sestry, milí bratři,

čtvrtá neděle adventní každoročně spadá do předvánočního týdne, jinak tomu ani být nemůže. Neděle je stále adventní, ale týden od 17. do 24. prosince má již jiný charakter než celá předcházející delší část adventní doby. Duchovní důraz těchto dnů již nespočívá v čekání na Kristův příchod ve smrti a na jeho definitivní příchod konci světa, dokonce se už ani nemáme duchovně připojovat ke všem těm starozákonním generacím čekajícím na dějinný příchod Mesiáše, ale máme se nechat vtáhnout a znovu tajemně prožívat události Kristovu narození bezprostředně předcházející: ohlášení narození Jana Křtitele, zvěstování Panně Marii, její návštěvu u Alžběty a celé její těhotenství. O tom všem se také v těchto dnech čte při mši svaté.

Zvěstování Panně Marii, o kterém slyšíme v dnešním evangelijním úryvku a které se tak zvláště dnes před námi duchovně otevírá, není jen nejzásadnější událostí těchto dnů, nýbrž vlastně nejzásadnější událostí dějin vůbec. Vždyť jde o samotné vtělení Božího Syna, začátek Nového zákona, vrchol a zásadní obrat dějin, rozdělující je na dobu před a po Kristu, událost činící z lidských dějin skutečně dějiny spásy pro všechny lidi. Ostatně i proto se modlitbu Anděl Páně připomínající tuto událost máme dennodenně modlit právě v poledne, v čas, který dělí den – jakoby dějiny v malém – na dvě jeho poloviny.

Boží Syn sestupuje do dějin způsobem skutečně nadpřirozeným, způsobem přirozené možnosti stvoření přesahujícím: Panna počne z Ducha svatého. To je zázrak, přirozeně něco takového opravdu nejde. Bůh je ale všemohoucí, může i toto učinit. Možná právě i proto, aby nám lidem dal na srozuměnou, ukázal, zjevil, že přichází, že sestupuje z nebe, činí to takto podivuhodně, doslova nadpřirozeně, za naším zrakem, nad naše schopnosti dohlédnout a prohlédnout, prostě zázrakem, a to zázrakem nad všechny ostatní.

Panenské početí je tedy něčím, co dějiny a jejich možnosti přesahuje, ale zároveň něčím, co se v dějinách reálně stalo. Evangelijní zvěst a celá křesťanská víra v Ježíše Krista narozeného z Panny svědčí o panenském početí i jako o dějinné události, historické skutečnosti. Ne jako o pouhém mýtu, o pouhém obraze či symbolu, ale jako o něčem, co se skutečně zázračně stalo. Jistěže bychom nyní mohli připomenout celou škálu argumentů, proč máme považovat panenské početí i za historickou skutečnost. Za celé dějiny křesťanství, kdy právě tato pravda víry byla nekřesťanským okolím od starověku různě zpochybňována a vysmívána, se jich formulovalo dost a dost. O nich si ale můžeme přečíst v řadě učených knih, navíc samy o sobě víru ještě nedávají, jen jí pomáhají. Raději proto zaměříme svou pozornost na otázku, proč právě tato pravda víry – podobně jako víra v Kristovo skutečné zmrtvýchvstání – je pro celé naše křesťanství tak zásadní.

Není to jen proto, že panenské početí nejzřetelněji ozřejmuje, kým Ježíš Kristus opravdu je: po otci Bohem a po matce člověkem, ve dvou svých přirozenostech, Božské a lidské. Ani to není jen proto, že díky panenskému početí Ježíšovo lidství není poskvřeno dědičným hříchem, předávaným tělesným plozením jako jakási genetická chyba, porušenost, kterou všichni neseme. Dokonce nejde ani jen o to, že ve víře či nevíře v panenské početí se jakoby koncentruje celý náš postoj k celé evangelijní zvěsti, která není jen mytologií, obecnou náboženskou šifrou či jen pouhou alegorií anebo obrazem Božího přicházení k nám, ale je nejprve svědectvím o tom, co se skutečně stalo, a to i při kritickém použití prostředků biblické exegeze.

To vše platí, ale zásadnost naší víry v panenské početí spočívá ještě v něčem jiném. A to v samotné tajemné skutečnosti, že právě skrze ně Bůh, Boží Syn sestoupil do hmoty světa, do jeho času a prostoru, do hmotného konkrétního lidství jednoho člověka. Aby skrze toto jedno konkrétní lidství proměnil celý lidský rod, dokonce i hmotu celého světa v lidství docházející

vrcholu, k lepšímu. Bez panenského početí by toto Boží sestoupení nikdy nemohlo být tak radikální.

Panenské početí, kdy Bůh nesestupuje do již hotového, přirozeně lidským otcem a lidskou matkou počatého lidství, ale kdy sám Bůh, Duch svatý je ploditelem Božího Syna v lidské podobě, je totiž způsobem naprosto jedinečného sestoupení Boha do světa, do lidských dějin. Absolutní Bůh se stává člověkem, nerozdělitelně se spojuje se svým stvořením a přitom zůstává Bohem. To je tak radikální spojení, že pro ně nemáme paralelu ani v jiných náboženstvích, ani v antické či jiné kultuře. Díky Kristovu boholidství je Bůh opravdu Bohem-s-námi.

Že Slovo se v lůně panny stalo tělem a přebývalo mezi námi, že Boží Syn se v lůně panny stal člověkem, přebýval a stále tajemně přebývá mezi námi, je tak nejzákladnější pravdou křesťanství. Dokonce tak velikou, že řada starých církevních otců byla přesvědčena, že Boží Syn by se byl vtělil, i kdyby byl Adam nezhrěšil, a to prostě proto, že Bůh Otec by nás nemohl o něco tak velikého – navíc kvůli hříchu – připravit.

Kéž bychom věřili v Kristovo panenské početí, podobně jako máme věřit v Kristovo zmrtvýchvstání, kdy přijatá hmota, Ježíšovo lidství a s ním lidství nás všech je vzato do nebeské slávy. Apoštol Pavel vyznávající «nevstal-li Kristus z mrtvých, jsme nejubožejší ze všech lidí» by možná mohl klidně také vyznat: „nevtělil-li se a nenarodil-li se Kristus z panny, naše víra je marná“. Naštěstí se vtělil, skutečně narodil z Marie Panny a z mrtvých vstal.

Ve víře v panenské početí se odráží i celá naše křesťanská praxe, neboť v panenském početí se „Boží teorie“ stává „boholidskou praxí“. Panenské početí je ztělesněním toho, že naše reálné křesťanství nemůže zůstat jen teorií, ale že prostě musí také přejít v praxi, že Slovo Boží, Syn Boží se musí stát tělem i v nás, tedy činem, boholidským skutkem.

Bůh totiž, podobně jako to učinil v plnosti času při zvěstování, stále se chce tajemně rodit v srdcích a životech lidí a stále znovu tak přicházet do světa, a to v podobě naší víry, naděje a lásky. Ovšem tak, že právě tyto tři ctnosti se žitím zhmotní v konkrétním tvaru našeho pozemského života. Jako první vtělení muselo jít skrze člověka, Pannu Marii, ani toto stále nové sestupování Syna na zem nejde bez nás, neboť Bůh stále, také podobně jako u zvěstování, chce ke svému sestoupení z nebe potřebovat náš souhlas a naši svobodu.

Kéž by nás tedy dnešní tajemné liturgické vtažení do události zvěstování opět povzbudilo v touze křesťanskou teorií také v praxi žít, v touze, aby naše víra nebyla v našem konkrétním životě jen mýtem, alegorií, obrazem, pouhým slovem, ale žitou skutečností, činem našeho života. Jistěže, jsme slabí, hříšní, padáme, tak tomu je. Ale máme-li aspoň trochu dobré vůle, aspoň trochu otevřenosti, můžeme doufat, že Bůh nám pomůže, pomůže vždy zase povstat a znovu se snažit své křesťanství žít.

Možná i naší duši tak dnes anděl Páně dnes říká něco ve smyslu: „Neboj se, neboť jsi našla milost u Boha... Panna Maria také počala a porodila Božího Syna... Vždyť u Boha není nic nemožného“.

Ano, i to je veliká útěcha: Jestliže Bůh dokáže překonat zákonitosti přirozenosti, že panna může počnout, že člověk-žena může zrodit Božího Syna, opravdu smíme doufat, že může a chce překonat i naši slabost, znovu sestoupit do našeho života, naší duše i našeho těla a znovu se zhmotnit v našem způsobu života. K radosti naší i celého našeho okolí. A co více si – zvláště v nynější tak složité a pro mnohé tíživé době – přát.

«Jsem služebnice Páně, ať se mi stane podle tvého slova» odpověděla Panna Maria. Podobně by měla odpovídat stále znovu i naše duše na Boží přicházení, na události narození Páně bezprostředně předcházející...